

**FİNANSAL KİRALAMA (LEASİNG)
İŞLEMLERİNİN İNCELENMESİ
VE
KİRACI YÖNÜNDEN
MUHASEBELEŞTİRİLMESİ**

HAZIRLAYANLAR

**AYTEN ÖZDEL
SMMM**

**AYHAN ŞAHİN
SMMM**

**BEKDAŞ KARABACAK
SMMM**

**MEHMET ALİ ERYÜCEL
SMMM**

**MUHARREM GÖKAY
SM**

ARALIK 2006

FINANSAL KİRALAMA (LEASİNG) İŞLEMLERİNİN İNCELENMESİ

VE

KİRACI YÖNÜNDEN MUHASEBELEŞTİRİLMESİ

GENEL AÇIKLAMALAR:

Leasing temelde bir orta vadeli kredi işlemidir. Alışılmış kredi ilişkisinden farkı, kredinin kiracıya nakit olarak verilmemesidir. Kiracı, işinde kullanmak üzere almak istediği sabit kıymeti seçer ve leasing şirketinden bu işlem için kendisine kredi tahsis edilmesi talebinde bulunur. Leasing şirketi tahsis ettiği krediyi kiracının seçtiği malın alımında kullanır.

4842 Sayılı Kanun'un 25. Maddesiyle 01.07.2003 tarihinden itibaren yapılacak "Finansal Kiralama İşlemlerinde" uygulanmak üzere Vergi Usul Kanunu'na "Finansal Kiralama İşlemlerinde Değerleme" başlıklı Mükerrer 290. Madde eklenmiştir. Yapılan yeni düzenlemede finansal kiralama işlemlerinde kiralama işleminin hukuki mahiyeti veya şekli yerine **Özün Önceliği İlkesi** benimsenmiştir.

Mükerrer 290. Madde ile yapılan yeni düzenlemede 3226 Sayılı "Finansal Kiralama Kanunu" na bir atıfta bulunulmamıştır. Dolayısıyla 3226 Sayılı Kanun Kapsamında yapılan bir kiralama işlemi Mükerrer 290. Madde hükümlerini taşııyorsa finansal kiralama olarak kabul edilmeyecek veya tam tersi 3226 Sayılı Kanun kapsamında yapılmayan bir kiralama işlemi Mükerrer 290. Madde hükümleri gereğince finansal Kiralama şartlarını taşıması halinde vergi uygulamaları açısından finansal kiralama olarak kabul edilecektir.

Aşağıda belirtilen 4 kriterden birini veya daha fazlasını karşılayan kiralamalar 01.07.2003 tarihinden itibaren Finansal Kiralama olarak kabul edilecektir.

a- İktisadi kıymetin mülkiyetinin kira süresi sonunda kiracıya devredilmesi,

b- Kiracıya kira süresi sonunda iktisadi kıymeti rayiç bedelinden düşük bir bedelle satın alma hakkı tanınması,

c- Kiralama süresinin iktisadi kıymetin ekonomik ömrünün % 80' inden daha büyük bir bölümünü kapsamı, (ekonomik ömür: bir iktisadi kıymetin ekonomik olarak kullanılabilceği veya belli sayıdaki üretimin elde edilebileceği tahmin edilen dönemdir. Bir iktisadi kıymetin ekonomik ömrü 10 yıl, kiralama süresi 9 yıl ise bu kiralama finansal kiralama olacaktır.)

d- Sözleşmeye göre yapılacak kira ödemelerinin bugünkü değerlerinin toplamının iktisadi kıymetin rayiç bedelinin % 90'ından daha büyük bir değeri oluşturması, (iktisadi kıymetin rayiç bedeli 50.000 YTL, kira ödemelerinin bugünkü değeri toplamı 49.000 YTL ise bu bir finansal kiralama değildir. Çünkü, 49.000 YTL, 50.000 YTL'nin % 90'ı olan 45.000 YTL'den daha büyüktür)

Leasing'in Avantajları

Yatırımların finansmanında kullanılan alternatif metotlara göre leasingin pek çok avantajı vardır:

Leasing yatırım maliyetlerinizi önemli ölçüde azaltır:

Orta ve uzun vadeli yatırımların finansmanında kullanılıyor olması nedeniyle finansal kiralama işlemleri devlet tarafından da desteklenmekte, % 18 olan genel KDV oranı bazı istisnalar dışında finansal kiralama işlemlerinde % 1 olarak uygulanmaktadır. Bu uygulama özellikle yatırım döneminde olan işletmelerin uzunca süre üzerlerinde taşımak zorunda kaldıkları KDV yükünü neredeyse ortadan kaldırmaktadır.

Makine ve teçhizatla aynı ölçüde olmamakla birlikte çekici, kamyon, kamyonet, otobüs gibi ticari taşıtlar için uygulanan KDV oranı da normal oranlardan düşüktür. Bu araçlar için normalde % 18

olan KDV oranı finansal kiralama yöntemi ile kiralanmaları durumunda % 8 olmaktadır. Binek araçlarının KDV oranlarında ise herhangi bir indirim söz konusu değildir.

Türkiye'de oldukça kıt olan, orta ve uzun vadeli kaynak sağlar.

Leasing şirketi kira ödemelerini size danışarak, sizin ihtiyaçlarınızı göz önüne alarak belirler. Böylece ödeme gücünüz ve nakit akımınız dikkate alınarak, size özgü bir model oluşturulur.

Yatırımınızın Teşvik Belgesi kapsamında olması durumunda, finansal kiralama konusu sabit kıymetelere ait devlet destekleri finansal kiralama şirketine devredilmektedir. Finansal kiralama şirketi de devraldığı destek unsurlarını kira ödemeleri aracılığıyla kiracısına yansıtabilmektedir.

Şirketin operasyonel anlamda tüm birikimleri müşterilerin hizmetine

sunulmaktadır. Özellikle küçük ve orta ölçekli şirketler genellikle bünyelerinde ithalat ve teşvik uzmanı bulundurmadıklarından, yatırım dönemlerinde bu uzmanlıklara ihtiyaç duymaktadırlar. Yatırımın finansal kiralama ile yapılması durumunda kiracının sadece alacağı sabit kıymeti belirlemesi yeterli olmakta, bundan sonraki ithalat, teşvik, sigorta, nakliye işlemleri şirket tarafından yapılmaktadır. Aynı şekilde özel izinlerle ithal edilebilen mallar için gerekli izinler de şirket tarafından alınabilmektedir.

Leasing sözleşmesi prosedürleri banka kredi anlaşmalarındakilere nazaran çok daha

Basittir. Ayrıca, kiralanan mallar leasing sözleşmesi süresince leasing şirketinin mülkiyetinde olduğundan, müşteriden talep edilen teminatlar da banka kredilerine göre daha azdır.

Alımları yurtdışından yapılacak makine-teçhizat için şirketin kredi limitlerinin kullanılmasına gerek kalmamaktadır.

Leasing`e Konu Mallar

Üzerinden amortisman ayrılabilir tüm taşınır ve taşınmaz mallar leasing sözleşmesine konu olabilirler. Patent hakları, fikri ve sinai haklar ile yazılım ürünleri yasa gereği finansal kiralama işlemine konu olamamaktadırlar.

Aşağıda finansal kiralamaya konu olan başlıca mal grupları verilmiştir:

- İnşaat makine ve donanımları
- Her türlü tezgah ve üretim makinaları
- Ticari araçlar
- Bilgisayarlar ve bilgi işlem üniteleri
- Santraller ve haberleşme cihazları
- Elektronik ve optik ekipmanlar
- Tibbi cihazlar
- Komple fabrikalar
- Komple otel, hastane ve büro donanımları
- Kara, hava ve deniz nakil vasıtaları

. Arazi, arsa ve binalarla ilgili kiralama sözleşmelerinde; kira süresi sonunda mülkiyet hakkının kiracıya devrinin öngörülmesi veya kiracıya kira süresi sonunda söz konusu gayrimenkulü düşük bir bedelle satın alma hakkı tanınması halinde yapılan kiralama sözleşmesi finansal kiralama sözleşmesi olarak kabul edilecektir.

Doğal kaynakların araştırılması veya kullanılması, sinema filmleri, video kayıtları, patentler, kopyalama hakkı gibi kıymetlerle ilgili lisans sözleşmeleri finansal kiralama konusu kapsamı dışında bırakılmıştır.

Kiracının kiralayana kira süresi başlangıcında ödediği ve kendi kendisine geri dönüşü olmayacak depozito ve peşinatlar da kira ödemesi içinde sayılır.

FİNANSAL KİRALAMA İŞLEMLERİNİN MUHASEBELEŐTİRİLMESİNDE **KULLANILACAK HESAPLAR VE İŐLEYİŐLERİ :**

31.07.2003 tarih ve 25185 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan 11 No.lu Muhasebe Genel Tebliğine göre kullanılacak hesaplar ve açıklamaları aşağıda belirtilmiştir:

- 120- ALICILAR

(11 Sıra No.lu Muhasebe Uygulama Genel Tebliği ile "Finansal Kiralamadan doğan senetsiz alacaklar da bu hesapta izlenir" ifadesi eklenmiştir.)

- 121- ALACAK SENETLERİ

(11 Sıra No.lu Muhasebe Uygulama Genel Tebliği ile "Finansal Kiralamadan doğan senetli alacaklar da bu hesapta izlenir" ifadesi eklenmiştir.)

- 124- KAZANILMAMIŐ FİNANSAL KİRALAMA FAİZ GELİRLERİ (-)

Finansal kiralama sözleşme tutarı ile finansal kiralamayla ilgili kira ödemelerinin bugünkü değeri arasındaki fark bu hesaba alacak kaydedilecektir. Her dönem sonunda gerçekteşi olan faiz gelirleri tutarları bu hesaba borç ve ilgili hesaba alacak kaydedilecektir.(60-Brüt Satışlar veya ana faaliyet konusu dışında kalması halinde 64-Diğer Faaliyetlerden Olağan Gelir ve Karlar Hesabı)

- 224- KAZANILMAMIŐ FİNANSAL KİRALAMA FAİZ GELİRLERİ (-)

Finansal kiralama sözleşme tutarı ile finansal kiralamayla ilgili kira ödemelerinin bugünkü değeri arasındaki fark "Kazanılmamış Finansal Kiralama Faiz Gelirleri" olarak bu hesaba alacak kaydedilir. Kiralama sözleşmesine uygun olarak tamamlanan ve her dönem sonunda hesaplanan izleyen döneme ait faiz gelirleri tutarı bu hesaba borç "124- Kazanılmamış Finansal Kiralama Faiz Gelirleri" hesabına alacak olarak kaydedilir.

- 301- FİNANSAL KİRALAMA İŞLEMLERİNDEN BORÇLAR

Finansal kiralama sözleşme tutarı bu hesaba alacak, finansal kiralamaya konu olan ilgili varlık hesabına kira ödemelerinin bugünkü değeri ile borç ve bu iki tutar arasındaki fark da "302- Ertelenmiş Finansal Kiralama Borçlanma Maliyetleri" hesabına borç kaydedilir.

- 302- ERTELENMİŞ FİNANSAL KİRALAMA BORÇLANMA MALİYETLERİ(-)

Finansal kiralama sözleşme tutarı ile finansal kiralamaya konu olan varlığa ilişkin kira ödemelerinin bugünkü değeri arasındaki fark "Ertelenmiş Finansal Kiralama Borçlanma Maliyetleri" olarak bu

hesaba borç kaydedilir. Kiralama sözleşmesine uygun olarak tamamlanan her dönem sonunda gerçekleşmiş olan faiz giderleri tutarları bu hesaba alacak "66-Borçlanma Maliyetleri" hesap grubunda ilgili borçlanma gideri hesabına borç olarak kaydedilir.

- 401- FİNANSAL KİRALAMA İŞLEMLERİNDEN BORÇLAR

Finansal kiralama sözleşme tutarı bu hesaba alacak, finansal kiralamaya konu olan ilgili varlık hesabına kira ödemelerinin bugünkü değeri ile borç ve bu iki tutar arasındaki fark da "402- Ertelenmiş Finansal Kiralama Borçlanma Maliyetleri" hesabına borç kaydedilir. Dönemsellik varsayımına uygun olarak dönem sonlarında, izleyen dönemi ilgilendiren tutar, "301- Finansal Kiralama İşlemlerinden Borçlar" hesabına alacak, bu hesaba borç kaydedilir

- 402- ERTELENMİŞ FİNANSAL KİRALAMA BORÇLANMA MALİYETLERİ(-)

Finansal kiralama sözleşme tutarı ile finansal kiralamaya konu olan varlığa ilişkin kira ödemelerinin bugünkü değeri arasındaki fark "Ertelenmiş Finansal Kiralama Borçlanma Maliyetleri" olarak bu hesaba borç kaydedilir. Kiralama sözleşmesine uygun olarak tamamlanan ve her dönem sonunda izleyen döneme ilişkin tutar "302- Ertelenmiş Finansal Kiralama Borçlanma Maliyetleri" hesabına borç, bu hesaba alacak kaydedilir.

MUHASEBE KAYITLARININ YAPILMASI :

ÖRNEK UYGULAMA I:

Finansal Kiralama Şirketi alış değeri 50,000,000,000.-(Ellibilyar)'YTL olan bir makineyi satın almıştır.(Katma Değer Vergisi İlave Edildiğinde Toplam Değer 50,500,000,000.-YTL.dır.) Makine 4 yıl sonra mülkiyeti 5,000,000.-YTL. karşılığı olmak üzere müşteriye devredilecektir. Finansal Kiralama şirketince uygulanacak faiz oranının % 30 olduğu varsayımıyla ödeme tablosunun aşağıdaki şekilde oluşturulmaktadır. (Verilerin tamamı varsayıma dayalıdır)

1 Finansal Kiralama Ödeme Planı

ÖDEME	ÖDEME	ÖDENECEK	ÖDENECEK	ÖDENECEK	KALAN	ÖDENECEK	TOPLAM
DÖNEMİ	TARİHİ	FAİZ	KİRA	ANAPARA	ANAPARA	K.D.V.	ÖDEME
1	Temmuz 04	1.262.500.000	1.818.302.686	555.802.686	49.944.197.314	18.183.027	1.836.485.713
2	Ağustos 04	1.248.604.933	1.818.302.686	569.697.754	49.374.499.560	18.183.027	1.836.485.713
3	Eylül 04	1.234.362.489	1.818.302.686	583.940.197	48.790.559.363	18.183.027	1.836.485.713
4	Ekim 04	1.219.763.984	1.818.302.686	598.538.702	48.192.020.660	18.183.027	1.836.485.713
5	Kasım 04	1.204.800.517	1.818.302.686	613.502.170	47.578.518.490	18.183.027	1.836.485.713
6	Aralık 04	1.189.462.962	1.818.302.686	628.839.724	46.949.678.766	18.183.027	1.836.485.713
7	Ocak 05	1.173.741.969	1.818.302.686	644.560.717	46.305.118.049	18.183.027	1.836.485.713

8	Şubat 05	1.157.627.951	1.818.302.686	660.674.735	45.644.443.314	18.183.027	1.836.485.713
9	Mart 05	1.141.111.083	1.818.302.686	677.191.604	44.967.251.710	18.183.027	1.836.485.713
10	Nisan 05	1.124.181.293	1.818.302.686	694.121.394	44.273.130.316	18.183.027	1.836.485.713
11	Mayıs 05	1.106.828.258	1.818.302.686	711.474.429	43.561.655.888	18.183.027	1.836.485.713
12	Haziran 05	1.089.041.397	1.818.302.686	729.261.289	42.832.394.599	18.183.027	1.836.485.713
13	Temmuz 05	1.070.809.865	1.818.302.686	747.492.821	42.084.901.777	18.183.027	1.836.485.713
14	Ağustos 05	1.052.122.544	1.818.302.686	766.180.142	41.318.721.635	18.183.027	1.836.485.713
15	Eylül 05	1.032.968.041	1.818.302.686	785.334.646	40.533.386.990	18.183.027	1.836.485.713
16	Ekim 05	1.013.334.675	1.818.302.686	804.968.012	39.728.418.978	18.183.027	1.836.485.713
17	Kasım 05	993.210.474	1.818.302.686	825.092.212	38.903.326.766	18.183.027	1.836.485.713
18	Aralık 05	972.583.169	1.818.302.686	845.719.517	38.057.607.249	18.183.027	1.836.485.713
19	Ocak 05	951.440.181	1.818.302.686	866.862.505	37.190.744.744	18.183.027	1.836.485.713
20	Şubat 06	929.768.619	1.818.302.686	888.534.068	36.302.210.676	18.183.027	1.836.485.713
21	Mart 06	907.555.267	1.818.302.686	910.747.420	35.391.463.256	18.183.027	1.836.485.713
22	Nisan 06	884.786.581	1.818.302.686	933.516.105	34.457.947.151	18.183.027	1.836.485.713
23	Mayıs 06	861.448.679	1.818.302.686	956.854.008	33.501.093.144	18.183.027	1.836.485.713
24	Haziran 06	837.527.329	1.818.302.686	980.775.358	32.520.317.786	18.183.027	1.836.485.713
...							
...							
48	Mart 08	44.348.846	1.818.302.686	1.773.953.840	0	18.183.027	1.836.485.713
49	Mart 08	5.000.000	5.000.000	0	0	50.000	5.050.000
TOPLAMLAR		36.783.528.948	87.283.528.948	50.500.000.000		872.835.289	88.156.364.237

2 Kiracının Kayıtları

Finansal Kiralama Sözleşmesinin hazırlanması ve noterlenmesiyle birlikte finansal kiralama konusu varlığın Kiracı sıfatı ile müşteriye teslim edilmesi neticesinde finansal kiralama sözleşmesi aşağıdaki şekilde kayıtlara alınacaktır.

		Temmuz 2004	
265/266	FİNANSAL KİRALAMA KONUSU KIYMETLER		veya
267	DIĞER MADDİ OLMAYAN DURAN VARLIKLAR	50,500,000,000.-	
302	ERTELENMİŞ FİNANSAL KİRALAMA BORÇ.MAL.(-)	14,152,026,836.-	
402	ERTELENMİŞ FİNANSAL KİRALAMA BORÇ.MAL.(-)	22,631,502,112.-	
301	FİNANSAL KİRALAMA İŞLEMLERİNDEN BORÇLAR	21,819,632,237.-	
401	FİNANSAL KİRALAMA İŞLEMLERİNDEN BORÇLAR	65,463,896,711.-	

Finansal Kiralama Sözleşmesinin Kayıtlanması

Finansal Kiralama Şirketi tarafından ilk dönem ödemesine ilişkin faturanın Kiracıya ulaştırılmasında muhasebe kaydı aşağıdaki şekilde yapılacaktır.

		Temmuz 2004	
191	İNDİRİLECEK KATMA DEĞER VERGİSİ	18,183,027.-	
301	FİNANSAL KİRALAMA İŞLEMLERİNDEN BORÇLAR	1,836,485,713.-	
780	FİNANSMAN GİDERLERİ	1,262,500,000.-	
102	BANKALAR	1,836,485,713.-	
301	FİNANSAL KİRALAMA İŞLEMLERİNDEN BORÇLAR	18,183,027.-	
302	ERTELENMİŞ FİNANSAL KİRALAMA BORÇ.MAL.(-)	1,262,500,000.-	

..... Finansal Kiralama Şirketi no.lu faturasının kayda alınması ve ödemesinin Banka Havalesi ile yapılması.

//

3 Amortisman Ayrılması

333 Sıra No.lu Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği doğrultusunda belirlenen faydalı ömür doğrultusunda ana para tutarı olarak 26 Grubuna kayıtlanan tutar üzerinden amortisman ayrılacaktır.

		/.....	
770	GENEL YÖNETİM GİDERLER	5,050,000,000.-	
(730/740/760 HESAPLARDAN HANGİSİ İLE İLGİLİ İSE O HESAP KULLANILIR)			
268	BİRİKMİŞ AMORTİSMANLAR	5,050,000,000.-	

10 Yıllık Faydalı Ömür varsayımı ile yapılan kayıt

//

II-ÖRNEK UYGULAMA:

A Şirketi Aktifinde 100.000 YTL Bedelle Kayıtlı Bir Makineyi (B) Şirketine Aşağıda Belirtilen Şartlar Çerçevesinde Kiralamaktadır.

* Sözleşme Tarihi	01.06.2006
* Aktifte Kayıtlı Değeri	100.000,- YTL.

* Birikmiş Amortismanı	(-) 20.000,- YTL.
* Net Aktif Değeri	80.000,- YTL.
* Rayiç Bedeli	90.000,- YTL.
* Ödenecek Anapara (Bugünkü Değer)	90.000,- YTL.
* Ödenecek Faiz	40.000,- YTL.
* Anapara + Faiz Ödemesi Toplamı	130.000,- YTL.
* Faiz Oranı	% 40
* Peşinat	40.000,- YTL.
* Kiralama Dönemi 4 Yıl ve Aşağıdaki Şekilde Yılda Bir kez Ödemeli	

A. Para Ö.T. A. Para Ödemesi Faiz Öd. Faiz + Anapara K.D.V. KDV DAHİL TOPL

01.06.2006	40.000.	-----	40.000.	7.200.	47.200.
01.06.2007	20.000.	20.000.	40.000.	7.200.	47.200.
01.06.2008	15.000.	12.000.	27.000.	4.860.	31.860.
01.06.2009	10.000.	6.000.	16.000.	2.880.	18.880.
01.06.2010	5.000.	2.000.	7.000.	1.260.	8.260.
TOPLAM	90.000.	40.000.	130.000.	23.400.	153.400. -

Kiracı'nın Muhasebe Kayıtları ve Açıklamaları:

1- 01.06.2006

301- FİNANSAL KİRALAMA İŞLEM. BORÇLAR 80.000,-

Açıklama; Finansal kiralama sözleşme tutarının (faiz+anapara) Bir yılı geçmeyen kısmı kiracılar tarafından bu hesaba alacak kaydedilir. Örneğimize göre 2006+2007 yılları toplamı 80.000,- YTL

401- FİNANSAL KİRALAMA İŞLEM. BORÇLAR 50.000,-

Açıklama; 301 Numaralı yukarıdaki hesabın uzun vadelisidir. Faiz+Anapara ödemesinin Bir yılı aşan kısmı bu hesaba alacak kaydedilir. Örneğimize göre 2008+2009+2010 yılları toplamı 50.000,- YTL. dir.

260- HAKLAR 90.000,-

Açıklama; Kira ödemelerinin bugünkü değeri bu hesaba borç kaydedilir. (VUK 319 Sıra Numaralı Genel Tebliğe göre rayiç bedel veya kira ödemelerinin bugünkü değerinden düşük olanı kaydedilecektir Ancak, 11 Sıra Numaralı MSUGT' göre isa kira ödemelerinin bugünkü değeri ile borç kaydedilecektir.)

302- ERTELENMİŞ FİN.KİRALAMA BORÇ.MALİYET(-) 20.000,-

Açıklama; 301+401 hesap toplamı ile 260 hesap arasındaki farktır. Yani ödenecek olan faizdir. Ödenecek faizlerin kısa vadeli olanları 302 hesaba borç kaydedilir. Örneğimize göre bu tutar 20.000,- YTL. dir.

402- ERTELENMİŞ FİN. KİRALAMA BORÇ MALİYET(-) 20.000,-

Açıklama; Ödenecek faizlerin uzun vadeli olanları 402 hesaba borç kaydedilir. Örneğimize göre bu tutar da 20.000,- YTL dir.

NOT: 1- Finansal Kiralama konusu iktisadi kıymetin kullanma hakkı(260Hesap) VUK'nu ve Genel Tebliğlerine göre işbu iktisadi kıymet için belirlenmiş (sanki satın alınmış gibi düşünülecek) usul ve esaslar çerçevesinde amortisman ve Mükerrer 298. Maddeye göre de yeniden değerlemeye tabi tutulur. Sözleşmenin feshi halinde bu işlemler yapılmaz. Reeskont uygulanmaz. Yapılan faiz ödemeleri finansman gider kısıtlamasına tabidir. ANCAK; VUK'nun Mükerrer 298.Maddesinde yer

alan Yeniden Değerleme hükmü 5024 S.Kanun'un 2.Maddesiyle, Keza, GVK'nun 41/8, KVK'nun 15/13.Maddesindeki Gider Kısıtlaması uygulaması da 5024 S.Kanun'un 9/b-c maddesiyle 01.01.2004 tarihinden itibaren yürürlükten kaldırılmıştır.

2- _____ 01.06.2006 _____

301- FİNANSAL KİRALAMA İŞLEM.BORÇLAR	40.000,-
191- İNDİRİLECEK KDV	7.200,-
102- BANKALAR	47.200,-

Peşin ödenen anapara. Bu ödemenin içinde faiz yoktur.

3-A _____ 01.06.2007 _____

301- FİNANSAL KİRALAMA İŞLEM.BORÇLAR	40.000,-
191- İNDİRİLECEK KDV	7.200,-
102- BANKALAR	47.200,-

Fatura mukabili 20.000,- YTL anapara+ 20.000,- YTL faiz ödemesi

3-B _____ 01.06.2007 _____

780- FİNANSMAN GİDERLERİ	20.000,-
302-ERTELENMİŞ FİN.KİRALAMABORÇ. MALİYET(-)	20.000,-

Yukarıda faturaya dahil olarak ödenen 20.000,- YTL faiz bu şekilde ayrıca kayda alınır. 780 Hesaba alınan faiz finansman gider kısıtlamalarına tabidir. **Ancak finansman gider kısıtlaması kaldırılmıştır.**

4- _____ 01.01.2008 _____

401- FİNANSMAN KİRALAMA İŞLEM.BORÇLAR	27.000,-
301- FİNANSMAN KİRALAMA İŞLEM BORÇLAR	27.000,-

401 Hesaptan kısa vadeye düşen miktar 301 Hesaba alınır.

5- _____ 01.01.2008 _____

302-ERTELENMİŞ FİN. KİRALAMA BORÇ. MALİYET(-)	12.000,-
402- ERTELENMİŞ FİN.KİRALAMA BORÇ. MALİYET(-)	12.000,-

402 Hesaptan kısa vadeye düşen miktar 302 Hesaba alınır.

6-A _____ 01.06.2008 _____

301- FİNANSAL KİRALAMA İŞLEM.BORÇLAR	27.000,-
191- İNDİRİLECEK KDV	4.860,-
102- BANKALAR	31.860,-

Fatura mukabili 15.000,- YTL anapara+12.000,-YTL faiz ödemesi

6-B _____ 01.06.2008 _____

780- FİNANSMAN GİDERLERİ	12.000,-
302- ERTELENMİŞ FİN.KİRALAMA BORÇ.MALİYET(-)	12.000,-

Yukarıda faturaya dahil olarak ödenen 12.000,- YTL faiz bu şekilde ayrıca kayda alınır. 780 Hesaba alınan faiz finansman gider kısıtlamasına tabidir. **Ancak finansman gider kısıtlaması kaldırılmıştır.**

NOT: 2- Tablodaki ilk üç sırada yer alan ödemelerin konunun anlaşılması bakımından yevmiye kayıtları yapılmıştır. Bundan sonraki ödemelerde aynı şekilde kaydedilecektir. Yani;

* 401 Hesaptan kısa vadeye düşenler 301 Hesaba alınır. 301 Hesapla anapara+faiz ödemesi fatura mukabili KDV' siyle birlikte ödenir.

- 402 Hesaptan kısa vadeye düşenler 302 Hesaba alınır. Faiz ödemesi gerçekleştiğinde 302 Hesaba alacak, 780 Hesaba borç yazılır. Buradan da 660 hesap aracılığıyla 690 K/Z Hesabına devreder. Bu Faiz Finansman Gider Kısıtlamasına Tabidir. Ancak finansman gider kısıtlaması kaldırılmıştır.

Finansal Kiralama İşlemlerinde Kur Farkı ve Kredi Faizleri : Döviz cinsinden imzalanan finansal kiralama sözleşmeleri dolayısıyla kiracıların aktifleştirdiği kullanma hakları ile ilgili olarak doğan faiz ve kur farklarının, aktifleştirme yılının sonuna kadar olanlarının maliyete eklenerek amortisman tabi tutulması gerekir.

Aktifleştirme yılından sonraki yıllarda doğan kur farkı ve kredi faizlerinin ise doğrudan gider yazılmak veya maliyete dahil edilmek suretiyle amortisman yoluyla itfa edilmesi konusunda mükelleflerin seçimlik hakkı vardır.

Maliye Bakanlığı görüşü ise gerek aktifleştirme yılında gerekse de sonraki yıllarda doğan kur farklarının doğrudan gider yazılmayarak maliyete ilave edilmesi gerektiği yönündedir. Esasen konunun tebliğ bazında açıklığa kavuşturulmamış olması büyük bir eksikliklerdir.

Borçlanma maliyetleri ile ilgili olan **9 Sıra no.lu Türkiye Muhasebe Standardı** bu konuda iyi bir örnektir. Söz konusu standarda göre temel yöntem, borçlanma maliyetlerinin oluştuğu dönemde, niteliğine ve yöntemine bakılmaksızın doğrudan gider yazılmasıdır. Alternatif yöntem ise prensip olarak gider yazılma gereğini işaret etmekle birlikte, bir özelliği varlığın satın alınması, inşaatı veya üretimi ile doğrudan ilişkisi kurulabilen borçlanma maliyetlerinin, ilgili özelliği varlığın maliyetinin bir unsuru olarak aktifleştirilmesine izin vermektedir. Yani genel kural “gider yazılma” yönünde olup, “aktifleştirme” ancak özelliği durumlarda uygulanan istisnai bir durumdur.

Konu hakkında Maliye Bakanlığınca verilmiş bir muktezaya aşağıda yer vermekteyiz.

“Sayı :B.07.4.DEF.0.34.20./ VUK-1-280-11448

09/05/2005*3668

Konu : Yabancı para ile yapılan finansal kiralama ödemelerinin değerlendirilmesi sonucunda oluşan kur farklarının maliyete intikal ettirilip ettirilemeyeceği hk.

İlgi : Maliye Bakanlığınca verilen 30/11/2004 tarihli dilekçeniz.

Dilekçenizde, dönem içerisinde finansal kiralama sözleşmesi çerçevesinde gayri maddi duran varlık niteliğinde aktifleştirilen sabit kıymetlerle ilgili olarak ödenmiş olan faiz tutarı ile anapara ve faiz tutarı için oluşan kur farklarının, ilgili kıymetin maliyet bedeline mi intikal ettirileceği yoksa doğrudan ilgili yılın giderleri arasında mı gösterileceği hakkında görüş talep etmeniz üzerine;

Maliye Bakanlığı Gelirler Genel Müdürlüğünden alınan 30/04/2005 tarih, 19365 sayılı yazıda; “Vergi Usul Kanununun 280 inci maddesinde, yabancı paraların borsa rayici ile değerlendirileceği, borsa rayicinin takarrüründe muvazaa olduğu anlaşılırsa bu rayiç yerine alış bedelinin esas alınacağı; yabancı paranın borsada rayici yoksa, değerlemeye uygulanacak kurun Maliye Bakanlığınca tespit olunacağı; bu madde hükmünün yabancı para ile olan senetli veya senetsiz alacaklar ve borçlar hakkında da cari olduğu hüküm altına alınmıştır.

334 sıra numaralı Vergi Usul Kanunu Genel Tebliğinin “III. KUR FARKLARI” bölümünde, “163 sıra numaralı Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği ile yatırımların finansmanında kullanılan

kredilere ilişkin faiz giderleri ile yurt dışından döviz kredisi ile sabit kıymet ithal edilmesi nedeniyle ortaya çıkan kur farklarının, aktifleştirme tarihine kadar olan kısmının maliyete intikal ettirilmesi, aktifleştirildikten sonraki döneme ilişkin olanların ise seçimlik hak olarak doğrudan gider yazılması veya maliyete intikal ettirilmek suretiyle amortisman tabi tutulması gerektiği açıklanmış bulunmaktadır.

Lehe oluşan kur farklarının da aktifleştirme işleminin gerçekleştiği dönemin sonuna kadar oluşan kısmının maliyetle ilişkilendirilmesi, aktifleştirildikten sonraki döneme ilişkin olanların ise kambiyo geliri olarak değerlendirilmesi veya maliyetten düşülmek suretiyle amortisman tabi tutulması gerekecektir. Ayrıca, daha sonraki dönemlerde, seçimlik olarak hangi hak kullanılmışsa o yönetime göre işlem yapılmasına devam edilecektir.” açıklaması yapılmıştır.

Vergi Usul Kanununun mükerrer 290 ıncı maddesinin (3) numaralı fıkrasında “...Kira Ödemeleri: Sözleşmeye göre, kira süresi boyunca yapılması gereken kira ödemeleridir. Kira süresi sonunda, kiralama konusu iktisadi kıymetin kalan değerine ilişkin bir taahhüt olması halinde bu değer de kira ödemesi kabul edilir.

Kira süresi sonunda kiracıya düşük bir bedelle iktisadi kıymetin satın alma hakkı tanındığı ve sözleşme tarihinde bu hakkın kullanılma olasılığının yüksek olduğu durumda kira ödemeleri kira süresi boyunca yapılan kira ödemeleri ile satın alma hakkının kullanılması durumunda ödenmesi gereken bedelin toplamıdır.

Kira Ödemelerinin Bugünkü Değeri: Kira ödemelerinin, sözleşme tarihinde, kiralamada kullanılan faiz oranının dikkate alınması suretiyle hesaplanan bugünkü değerlerinin toplamıdır.

Kiralamada kullanılan faiz oranı tespit edilemiyorsa, kiracının kiralamaya konu iktisadi kıymeti satın almak için aynı vade ile alması gereken borç için katlanacağı faiz oranı kullanılır.

Kiralamada Kullanılan Faiz Oranı: Kira ödemeleri ile garanti edilmemiş kalan değer toplamının bugünkü değerini, kiralamaya konu iktisadi kıymetin rayiç bedeline eşitleyen iskonto oranıdır.” hükmü yer almaktadır.

319 sıra numaralı Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği'nin “I. Tanımlar” bölümünün 334 sıra numaralı Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği'nin “IV. Finansal Kiralama” bölümü ile değişik (5) numaralı bendinde ise, “Kira Ödemeleri: Sözleşmeye göre, kiralama süresi boyunca yapılması gereken kira ödemeleridir. Sözleşme hükümlerine göre kiracının kiralama süresi başlangıcında kiralayana ödediği ve kendisine geri dönüşü olmayacak depozito veya peşin ödenmiş kira bedellerinin de kira ödemeleri içinde sayılacağı tabiidir.

Aşağıda sayılan değerler de kira süresi boyunca yapılan kira ödemeleri kapsamında değerlendirilecektir;

a)Kira süresi sonunda kiralama konusu iktisadi kıymetin kalan değerine ilişkin bir taahhüt olması halinde bu değer,

b)Kira süresi sonunda kiracıya düşük bir bedelle iktisadi kıymeti satın alma hakkı tanındığı ve sözleşme başlangıç tarihinde bu hakkın kullanılma olasılığının yüksek olduğu durumda bu satın alma hakkının kullanılması durumunda ödenmesi gereken bedel” açıklaması yapılmıştır.

Bu açıklamalara göre, finansal kiralama yoluyla edinilen kıymete ilişkin olarak kiralama süresi içinde sözleşmeye istinaden yabancı para üzerinden yapılan kira ödemelerinin değerlendirilmesi sonucu ortaya çıkan kur farkının, finansal kiralama konusu kıymetin maliyetine intikal ettirilmesi ve maliyete eklenen bu farkların ilgili kıymetin amortisman süresi içinde itfa edilmesi gerekmektedir.” Denilmektedir.”

Maliye Bakanlığınca verilen 03.05.2005 tarih ve B.07.4.DEF.0.34.20./VUK-1/MÜK-290-11161 sayılı muktezasında da yanı görüşe yer verilmiştir.

Kaynaklar:

1- VUK. Mük.Mad. 290,

2- 319 Sıra Numaralı VUKGT

3- 11 Sıra Numaralı MSUGT

4- http://www.alomaliye.com/mehmetali_aktas_leasing.htm

5- www.ist-def.gov.tr/defterdarlik muktezaları